

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par.

Št. 46.

Ljubljana, dne 14. novembra 1924.

Leto IV.

Kaj hočemo? Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Slovenskemu ljudstvu!

Pot narodov, ki so se udeležili svetovne vojne in zaradi nje trpeli, mnogo in veliko trpeli, vodi do novih spoznanj in dejanj. Na kratko jih hočemo razložiti.

Predvsem je treba človeštvu, da se zave svoje največje vrednosti, ki mu jo je dal Bog: — **svojega človečanstva!** Kapitalistična in imperalistična vojna je skušala v ljudeh in v celih narodih to zavest ubiti. Žal, da se je to vsaj navidezno tudi posrečilo. Vendar je zavest človečnosti v ljudeh in v narodih tako globoka, da prej ali slej z vso naravno silo in voljo plane na dan! Mi verujemo v človeka, ki je božje stvarstvo; zato ne obupujemo nad njim, temveč hočemo krepko pomagati pri gradbi duhovne prenovitve našega naroda!

Kaj je narod?

Ta duhovna prenovitev našega slovenskega naroda pa mora sloneti na krepkih plečih kmečkega in delavskega stanu. Ta dva stanova sta nosilca vse duhovne in gmotne kulture in vsega življenja sploh. Zato zahteva že pravičnost od nas vseh, da ona odločujeta samostojno v vseh javnih vprašanjih ljudske samouprave in države. Sporedno ž njima gre pa tudi tisto svobodno in neodvisno izobraženstvo, ki čuti ž njima, ki je ostalo svojemu narodu zvesto in ki ustvarja in gradi vrhove njegove narodne kulture. Vso ostalo tako zvano „inteligenco“ pa naše socijalno in politično gibanje smatra le kot pokvarjeno gospodo, ki se je ljudstvu, v katerem se je rodila, izneverila in ga izdala pri vsaki priliki.

Na rodni zemlji bodi narod suveren gospodar!

Zavedamo se, da smo Slovenci in da smo narod z vsem, kar je potrebno za njegovo popolno suverenost. Zato hočemo, da imej ta narod popolno in mednarodno priznano pravico sam suvereno in neodvisno gospodariti na svoji domači zemlji. Ker smo mal narod, ki ustvarja in nosi tudi svojo posebno narodno kulturo, ki je zopet le dopolnilo in prinos splošni obče človeški kulturi, zahtevamo pravico do svoje samoodločbe v vseh rečeh našega javnega socialnega in političnega življenja.

Za federacijo.

Smo za sožitje narodov, zlasti s tistimi, ki so nam najbolj sorodni. V obče stremimo za tem, da postane najprvo Evropa, pozneje pa ves svet ena družina svobodnih narodov. Zato smo pa tudi za zvezo z nam najbolj sorodnima narodom s Hrvati in Srbi, toda le na temelju popolne enakopravnosti, človečanstva, miroljubnosti in kulture.

Samovlada ljudstva po demokratiji.

V okviru lastne države naj se ljudstvo vlada in upravlja samo po načelih demokratije. Priznavamo vse nove duševne dobrine, ki jih je prineslo spoznanje po veliki svetovni vojni, zlasti seve tudi one velike in zmagovite ruske revolucije. Odklanjamo pa vsako diktaturo bodisi kakšnega stanu ali pa umetne nadvlade kapitalističnega razreda. Sma-

tramo, da je za kmečko-delavski narod, kakor smo Slovenci, najboljša oblika države kmečka. Kmečki duh enakopravnosti, svobodnega in neodvisnega delovnega doma naj zavladava med nami. V tem pogledu nismo posnemalci tujih vzorov, ker vemo, da je vsak narod najbolj srečen po načinu, ki prija njegovi vzgoji, tradicijam, navadam, običajem, njegovi civilizaciji in kulturi.

Naš republikansko načelo.

Ker smo za svobodno in popolno samoodločbo naroda in za samovlado ljudstva, smo tudi republikanci. Ta misel gre zmagovito po vsem svetu ter največji in najbolj kulturni narodi so republikanski. Stare oblike vladavin izginevajo bolj in bolj in pred nami se poraja nov svet. Pri tem pa nam je poglavitno duh in vsebina (bistvo). Ljudstvo voli svoje zastopnike zato, da oni po svojem svobodnem spoznanju delajo postavbe, ki so enake za vse. Misel kmečko-delavske države more privedi ljudstvo res do svobode, samovlade in do takšne socialne sreče, ki je v obče na svetu, v tej dolini solz človeškega trpljenja in veselja, sploh mogoča.

Osvoboditev naroda more biti le delo njega samega.

Vse to pa je mogoče doseči le z bojem! Noben človek, nobeno ljudstvo in noben narod ne more doseči svoje svobode in samostojnosti, ako je sam ni voljan in zmožen izbojevati. Vsak človek, ki čuti s tem, mora znati žrtvovati in se mora čutiti kot član celote, kot član kulturnega in naprednega naroda. Socialna in politična osvoboditev naroda more biti le delo njega samega. Od miloščine žive samo berači, a ves narod ni nikoli berač, pa če je še tako potlačen, reven in siromašen.

Proti gosposki politiki.

Dovolj je bilo zmot in pomot. Slovenci smo silno trpeli. Izgubili smo svoje Primorje in izgubili smo svojo Koroško. Vse to pa je bilo plod gosposke politike, ki ne mara poslušati ljudstva: kmeta, delavca in svobodnega izobraženca. Zato proč z gosposko politiko skrivanja, intrig, zavratnosti in slepomišenja! Ljudstvo naj si samo daje „vero in postavbe“, v svobodi na svojih rodni tleh. In odkrito naj odloča slovensko kmečko-delavsko ljudstvo samo, s kom bo hodilo skupaj, s kom se bo spuščalo v zveze in komu sledilo v svojih političnih in gospodarskih vprašanjih.

Odločite se, zakaj vaš čas je prišel!

Da to dosežemo in spravimo ves kmečko-delavski narod slovenski v eno bojno četo za te vzvišene smotre, smo ustanovili lastno politično stranko, to je

„Slovensko republikansko stranko kmetov in delavcev“.

Pozivamo vse zavedne kmečke može, da se zgrnejo okoli nje. Oni so nosilci teh idej, a njih svobodni kmečki dom, ki je stebel slovenske kulture in civilizacije, je temeljno zatočišče naših političnih in gospo-

darskih, naših socialnih in kulturnih stremljenj. Pozivamo pa tudi delavce, da se ji priključijo, kajti njih socialni in kulturni spas je mogoč samo v tej zvezi. Pozivamo vse svobodno in neodvisno izobraženstvo, ki je poklicano, da splete krono tej človečanski kmečki in delavski kul-

turi, da se nam pridruži. Hočemo razmaha, dela in novih ustvaritev. Vse naše javno in zasebno življenje naj se prenovi v duhu in smislu pljuga in motike, kladiva in knjige!

Glavni odbor „Slovenske republikanske stranke kmetov in delavcev.“

Iz najnovejše zgodovine.

I.

Dne 28. junija l. 1921. je ustavotvorna skupščina sprejela tako zvano vidovdansko ustavo.

Člen 1. vidovdanske ustave se glasi: »Država Srbov, Hrvatov in Slovencev je ustavna, parlamentarna in dedna monarhija.«

Kaj pomeni izraz »parlamentarna«? To se pravi, da ljudstvo voli svoje poslance v parlament. Voli jih pa zato, ker ima ljudstvo vso državno moč v svojih rokah in nihče drugi! Od ljudstva izvoljeni poslanci se zbirajo v parlamentu. Tista skupina poslancev, ki se zedini za izvršitev enakih ali sorodnih ciljev, tvori parlamentarno večino, če ima več kot polovico poslancev na svoji strani. Parlamentarna večina je poklicana, da vlada v imenu ljudstva. V ta namen sestavlja parlamentarna večina iz sebe same parlamentu odgovorno vlado. Parlamentu odgovorno vlado potrjuje kralj kot vidni zastopnik vsega drž. ljudstva (vsega prebivalstva). S kraljevim potrdilom je takorekoč tudi na zunaj izraženo, da je od parlamentarne večine postavljena vlada res od večine ljudstva postajena vlada. Kraljevo potrdilo torej ni izraz kraljeve moči, ampak je samo simboličen akt. Če bi bilo kraljevo potrdilo izraz kraljevske moči, parlamenta ne bi bilo treba, ker potem bi kralj lahko postavil ali odstavil vsako vlado kakor bi hotel.

To je vsebina prvega paragrafa državne ustave. Na to ustavo je kralj slovesno prisegel. Ta prisega ni bila prisiljena, kot je n. pr. vojaška, ampak prostovoljna in je zato tudi veljavna.

II.

Razmere v ravnokar razpuščenem parlamentu so nanesle, da se je združilo več strank v takozvani »ožji blok«. Temu bloku so se pridružili tudi kot podporniki hrvaški

republikanci. Vsi skupaj so tvorili takozvani »širši blok«, ki je imel v parlamentu ogromno večino.

Iz te večine se je sestavila bivša Davidovičeva vlada. Kralj je prvotno to vlado tudi potrdil, kakor to določa ustava.

Naenkrat pa se je kolo zaobrnilo in kralj je pozval vlado, ki se je opirala na parlamentarno večino, da odstopi!

Vlada večine je res odstopila. Zakaj je odstopila vlada parlamentarne večine, tega še danes ne vemo!

Namesto vlade, ki se je stvorila iz parlamentarne večine, je kralj imenoval novo vlado, ki je v parlamentu v silni manjšini. Nova vlada torej ni rezultat razmer, in ni izraz ljudske volje in moči, ampak je izraz kraljevske moči. Nove vlade kralj ni le potrdil kot vidni zastopnik celokupnega državnega ljudstva, ampak jo je imenoval kot kralj, ki ima moč, kakoršne mu ustava ne priznava!

Kako je do tega prišlo ali sploh moglo priti, tega pa mi navadni zemljani ne vemo, prav nič ne vemo!

III.

Dnevna vest. Pretekli teden smo brali v dnevnikih listih novico, da je bil kraljici Mariji na njenem potovanju iz Dalmacije na Sušak ukraden spotoma kovčeg, v katerem je imela shranjene razne male stvari, med temi tudi svoj dnevnik. Poročilo pravi dalje, da so ukradene stvari našli pri postajanačelniku v Bakru (ali na Sušaku).

Tako so poročali dnevni listi. Par dni pozneje je bila imenovana nova vlada.

Od potovanja Nj. Vel. kraljice Marije pa do danes je pa preteklo že precej mesecev in takrat nihče ni ničesar poročal o kaki tatvini...

To so čudne stvari, ki jih pripoveduje najnovejša zgodovina.

Pripravite se na volitve!

1. V nedeljo, dne 8. februarja 1925 bodo volitve za državni zbor.

2. Ko se razglasi ukaz o volitvah je samo 15 dni časa za reklamacije o vpisih v volilne imenike, to je do 25. novembra 1924.

3. Nadalje 25 dni pred volitvami morajo biti vložene kandidatne liste, to je najpozneje do torka 13. januarja 1925.

Reklamirajte!

Pozivamo vse somišljenike »Slovenske republikanske stranke kmetov in delavcev«, da se prepričajo, ako so vsi naši somišljeniki vpisani v volilne imenike, da bodo imeli 8. februarja 1925 volilno pravico.

Kdo je volilec?

Vsak, kdor je vpisan v volilni imenik. Zato naj krajevni zaupniki SRS poskrbe, da bodo vsi, ki so: 1. šest mesecev nastanjeni v občini, 2. ki so do 11. novembra 1925 do-

vršili 21. leto in so naši državljani, v volilnem imeniku. Vsi javni nameščenci pa se morajo vpisati v volilni imenik takoj, ko se preselijo v občino, kjer opravljajo svojo službo. Fantje, ki so odslužili vojake, morajo biti vpisani takoj, ko odslužijo svoj rok, v tisti občini, v kateri so prebivali pred odhodom v vojaško službovanje. Volilne pravice pa nimajo 1. oni, ki so obsojeni na temnico; 2. ki so obsojeni na izgubo državljanke časti, dokler traja ta kazen; 3. oni, ki so v konkurzu; 4. oni, ki so pod skrbstvom.

Kako reklamiraš?

Reklamacije se bodo smele vlagati samo do 25. novembra. Toda ne odlašajmo! Takoj ta teden naj gre naš zaupnik k občinskemu uradu in pregleda volilni imenik. Ugotovi naj, kateri naši volilci so izpuščeni in kateri nasprotniki so nepravil-

ni SHS, je jasno, da se je morala izpremeniti večina našega prebivalstva kar čez noč v Kitajce ali pa v Malajce. Živeli hrvaški in slovenski Malajci!

Dva, ki se selita. Dr. Gregor Žerjav v Belgrad, dr. Baltič v Ljubljano — dr. Žerjav v Ljubljano, dr. Baltič v Belgrad.

Prva posledica nove vlade. V petek zjutraj so brale ljubljanske »narodne dame« v časopisih, da so v Belgradu zaprisegli novo vlado. To je bilo okoli enajstih, ker »narodna dama« prej ne vstane. Ob pol-dvanajstih so pa »narodne dame« že dale prepeljati »Kolo se-stara« iz kavarne »Union« v kavarno »Evropa«. Ljubljanski postrežki imajo torej od nove vlade vsaj eno selitev.

Čemu nova vlada? Nekaj tednov smo živeli mi, slovenski in hrvaški

Malajci, brez vsake vlade. Pa smo vseeno jedli kakor prej, če smo imeli denar smo se ga tudi napili kakor prej, spali smo kakor prej in molili in kleli kakor prej. Čemu torej nova vlada?

Slovenska samozavest. V raznih listih smo brali te dni, da bodo v Ljubljani postavili kot kandidata za državni zbor Srba Ljubo Davidoviča! Mi nič ne rečemo čez g. Davidoviča. On je lahko najbolj dober in najbolj pošten človek. Toda da Ljubljana ne bi premogla niti ene-ga Slovenca, ki bi bil vreden zastopati slovensko prestolico v državnem zboru, tega pa res ne moremo verjeti! Za nas je jasno, da se je mogla taka gorostasnost roditi samo v zmešanih možganih popolnoma pokvarjene slovenske(?) mestne »inteligence«.

S prihodnji številko ustavimo list vsem tistim naročnikom, ki naročnine še niso plačali. Opozarjamo na to prizadete naročnike, da ne bo potem kakega nepotrebnega razburjanja. Zaostalo naročnino bomo pa iztirjali. Naj se torej vsak prepriča ali ima naročnino plačano ali ne.

Naročnikom in inserentom »Murske Straže« v Gornji Radgoni sporoča uredništvo in uprava tega lista, da se je združila s »Slovenskim Republikancem« ter poziva svoje bivše naročnike, da se odslej naročajo na »Slovenskega Republikanec«. — Uprava in uredništvo bivše »Murske Straže« v Gor. Radgoni.

DAROVI ZA TISKOVI SKLAD:

J. B. Trbovlje Din 25.—
J. M. Vel. Nedelja „ 10.—

V. in Š., Št. Ilj „ 45.—
Republ. kaplan „ 10.—
Neimenovan, Novomesto „ 25.—
Neimenovan, Tržič „ 30.—
Slov. republ., K., Rogatec „ 10.—
Slov. republ. Z., Podplat „ 30.—
Navdušen republikanec M., Ljubljana „ 10.—
Slov. republ. S., Ljubljana „ 10.—
F. J., Maribor „ 10.—
M. W., Maribor „ 10.—
Predsed. krajevne organ. za Ljubljano „ 100.—
Republ. delavec iz Ljubljane „ 5.—
J. M., Kandija „ 10.—

Vsem naša najlepša zahvala. — Somišljeniki posnemajte!

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSKEH AVTONOMISTOV.

Odgovorni urednik Drago Brozovič. Tiskarna J. T. ASNIČA NASL. v Ljubljani.

Čitajte „Slov. Republikanec!“

Izšla je Blasnikova Velika Pratika

za navadno leto 1925 ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštovan že od naših pradedov. — Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovj. rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika nasled. tiskarna in litograf. zavod Ljubljana, Breg št. 12.

Trboveljski premog drva koks angloški premog šlezijske brikete dobavlja

ILIRIJA

Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC optik LJUBLJANA, Stari trg 9.

Ščipalci Očala

ADRIA

TOVARNA SLADNE KAVE VELEPRAŽARNA ZRNATE KAVE

MEINI ZA DIŠAVE I. T. D. BRZOJAVI: ADRIA - VIČ GLINCE PRI LJUBLJANI

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO CIKORIJU, izvrsten prida-tek za kavo.

Rupim. Dunajski in Ljubljanski Zvon, Kres, Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in vse druge knjige

HINKO SEVAR antikvariat knjigarna Ljubljana, Stari trg 34

DRVA trboveljski premog

H. Petrič, Ljubljana Gosposvetska cesta št. 8

Telefon 343

FR. SLOVNIK Ljubljana, Stari trg 2

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo izgotovljenih oblek in manufakture.

Obleke po meri se točno izvršujejo.

Za pouk in zabavo je potrebno dobro čtivo, ki je tudi veselje in kras knjižici. Za Din 5.— se dobi najboljši Kellerjev roman

Regina

Za Din 15.— najlepši roman srbskega pisatelja Nušića

Občinsko dete in za Din 14.— se dobi knjiga

Zeleni kader

ki opisuje življenje legionarjev za časa svetovne vojske in razsula Avstrije — v tiskarni

J. Blasnika nasled. v Ljubljani, Breg št. 12.

Denar je poslati naprej.

Franc Szantner Ljubljana Šelenburgova ulica 1

trgovina čevljev in special. tvrdka za ortopedična in anatomska obuvala

sprejema vsa naročila po meri in popravila.

EDINI TIHI PISALNI STROJ

L. C. SMITH & BROS

MOD. 8, BREZ NAJMANJŠEGA ROPOTA

ZASTOPSTVO: LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/1.

JOHAN

se dobi v vseh specializiranih prodajalnah.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

ki posluje v novopreurejenih prostorih r. z. z. o. z. Mestni trg 6

v Ljubljani

Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po 8% ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi više po dogovoru.

Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

MERAKL

harve, mastila, lake, kit, emajle, kistove (čopiče) in zajamčeno čisti firneš najboljše kakovosti nudi

Medić-Zankl družba z o. z.

Maribor, Ljubljana, Novi Sad, podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne: Ljubljana - Medvode.

„Jugometalija“

Splošna kovinarska industrija Ljubljana, Kolodv. ul. 18

Izdeluje vsakovrstne bakrene kotle ter kleparska, kovinostarska, ključavničarska in vodovodno-inštalacijska dela. — Specialni zavod za vpejavo in popravila centralne kurjave, sušilnic itd. — Konkurenčne cene. Točna izvršitev.

Telefon št. 729. — Tekoči račun št. 13.199

TVORNICA SVETLIN

Vegova ul. 2

da poskusite najboljše kemične izdelke za čevlje in usnje. Zahtevajte po vseh trgovinah in povsod Svetlin kremo - i. t. d.

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

Kongresni trg 4

Podružnica v LJUTOMERU

Brzojavi: Obrtbanka. Telefon št. 508.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.